

Ústavní pořádek a legislativní proces

Daniel Bartoň

Univerzita Karlova
Evangelická teologická fakulta

Základy práva, 31. října 2016

Přehled přednášky

Ústavní pořádek a
legislativní proces

Daniel Bartoň

Ústavní pořádek

Ústavní pořádek

Ústava ČR

Ústava ČR

Základní ustanovení

Základní ustanovení

Moc zákonodárná

Moc zákonodárná

Moc výkonná

Moc výkonná

Moc soudní

Moc soudní

Další ustanovení

Další ustanovení

Legislativní proces

Legislativní proces

Závěr

Ústavní pořádek

- ▶ Ústavní pořádek dle čl. 112 Ústavy tvoří:
 - ▶ Ústava České republiky
 - ▶ Listina základních práv a svobod
 - ▶ ústavní zákony

Základní zásady I

- ▶ Svrchovanost, jednotnost a demokratický charakter ČR
- ▶ Lid je zdrojem veškeré moci, stát slouží všem občanům
- ▶ Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá

Základní zásady II

- ▶ Politický systém je založen na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů.
- ▶ Politická rozhodnutí vycházejí z vůle většiny vyjádřené svobodným hlasováním. Rozhodování většiny dbá ochrany menšin.
- ▶ Změna podstatných náležitostí demokratického právního státu je nepřípustná.
- ▶ Výkladem právních norem nelze oprávnit odstranění nebo ohrožení základů demokratického státu.

Parlament ČR

- ▶ Poslanecká sněmovna
 - ▶ 200 členů na 4 roky, voleni dle zásad poměrného zastoupení
- ▶ Senát
 - ▶ 81 členů na 6 let, voleni dle zásad většinového systému

Imunita poslanců a senátorů (čl. 27 Ústavy)

1. Poslance ani senátora nelze postihnout pro hlasování v Poslanecké sněmovně nebo Senátu nebo jejich orgánech.
2. Za projevy učiněné v Poslanecké sněmovně nebo Senátu nebo v jejich orgánech nelze poslance nebo senátora trestně stíhat. *(jen disciplinárně)*
3. Za přestupky poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory. . .
4. Poslance ani senátora nelze trestně stíhat bez souhlasu komory, jejímž je členem. Odepře-li komora souhlas, je trestní stíhání **po dobu trvání mandátu** vyloučeno.
5. Poslance nebo senátora lze zadržet, jen byl-li dopaden při spáchání trestného činu nebo bezprostředně poté. . .

Prezident republiky

- ▶ Hlava státu volená na 5 let v přímých volbách
- ▶ Rozlišovat rozhodnutí prezidenta bez kontrasignace (čl. 62 Ústavy) a s kontrasignací předsedy či jiného člena vlády (čl. 63 Ústavy)
- ▶ Odpovědnost prezidenta: čl. 63 odst. 4 a čl. 65 Ústavy
- ▶ **Milosti** (individuální), **amnestie** (hromadné)
 - ▶ **agraciace** – prominutí nebo zmírnění trestu
 - ▶ **rehabilitace** – zahlazení odsouzení
 - ▶ **abolice** – nařízení, aby se trestní stíhání nezahajovalo nebo pokud bylo zahájeno, aby se v něm nepokračovalo

Vláda

- ▶ Vrcholný orgán výkonné moci
- ▶ Vládu (její členy) jmenuje prezident, vláda je nicméně odpovědná Poslanecké sněmovně PČR
- ▶ Nařízení vlády – vydává vláda k provedení zákona a v jeho mezích

Soudy a soudci

- ▶ Soudní moc vykonávají jménem republiky nezávislé soudy (čl. 81 Ústavy)
- ▶ Soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí. Jejich nestrannost nesmí nikdo ohrožovat. (čl. 82 odst. 1 Ústavy)

Soustava soudů

- ▶ Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud
- ▶ Vrchní soudy (Praha, Olomouc)
- ▶ Krajské soudy (včetně Městského soudu v Praze)
- ▶ Okresní soudy (včetně obvodních soudů v Praze a Městského soudu v Brně)

Ústavní soud

- ▶ Orgán ochrany ústavnosti, který stojí mimo soudní soustavu
- ▶ 15 soudců jmenovaných na 10 let prezidentem republiky se souhlasem Senátu
- ▶ Ústavní soud rozhoduje mimo jiné o:
 - ▶ zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem
 - ▶ zrušení jiných právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem nebo zákonem
 - ▶ ústavních stížnostech proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod

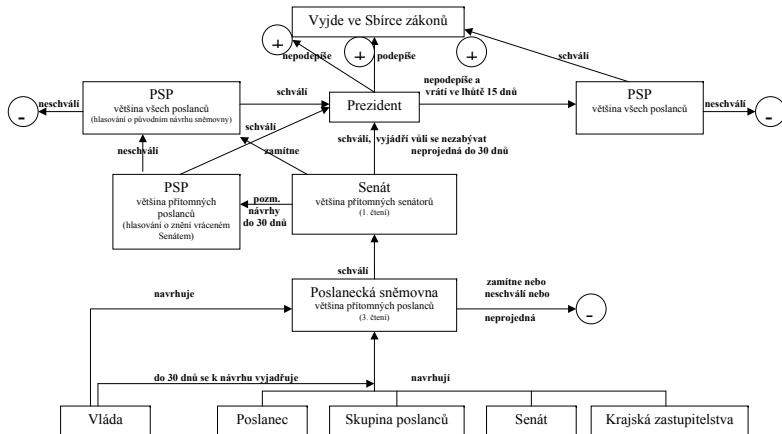
Další ustanovení

- ▶ **Nejvyšší kontrolní úřad** – kontrola hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu
- ▶ **Česká národní banka** – ústřední banka státu pečující o cenovou stabilitu
- ▶ **Územní samospráva** – nezávislost na státu (čl. 101 odst. 4 Ústavy)

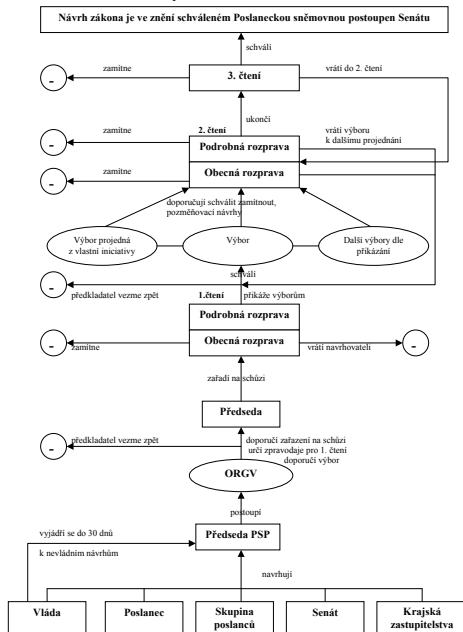
Legislativní proces

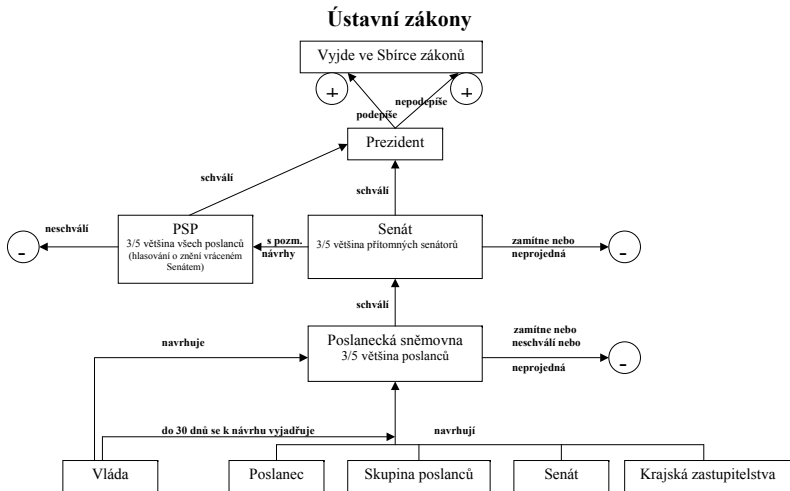
- ▶ Proces přijímání zákonů (ústavních i obyčejných)
- ▶ **Zákonodárná iniciativa**
 - ▶ poslanec
 - ▶ skupina poslanců
 - ▶ Senát
 - ▶ vláda
 - ▶ krajská zastupitelstva

Běžné zákony

Zákony v Poslanecké sněmovně

Závěr

- ▶ Přehledný popis různých variant legislativního procesu je dostupný na stránkách Poslanecké sněmovny PČR:
<http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=173>
- ▶ Dotazy
- ▶ Na příště přečíst: § 1–8 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád